

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่น
โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25
**Roles of Educational Institution Administrators in Developing Learning
Resources of Secondary Schools under the Secondary Educational
Service Area Office 25**

สัททยา ปัจจุฐาน และ วิเชียร รุ้ยยืนยง
มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
Sahattaya Putjutana and Wichian Rooyuenyong
Northeastern University, Thailand
Corresponding Author, E-mail : Sahattaya.tokky@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และ 2) ข้อเสนอแนะ
บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน
1,148 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางของ Krejcie & Morgan โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น
(Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์
ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันในบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้
ท้องถิ่น โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 4.19) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูง
สุด (ร้อยละ 4.22) คือ ด้านการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับแหล่งเรียนรู้ รองลงมา คือ ด้านการศึกษา
ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันปัญหาของแหล่งเรียนรู้ ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด (ร้อยละ
4.15) คือ ด้านการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ในส่วนของสภาพที่พึงประสงค์โดยภาพรวม
พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด (ร้อยละ 4.55) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ร้อยละ
4.58) คือ ด้านการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ รองลงมาคือ ด้านการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับ
แหล่งเรียนรู้ ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด (ร้อยละ 4.52) คือ ด้านการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการ
พัฒนาแหล่งเรียนรู้ 2) ข้อเสนอแนะบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่น
โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและ
ครู ทั้ง 5 ด้าน คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ควรสนับสนุนให้มีการศึกษาแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นใหม่ ๆ ส่งเสริมให้

* วันที่รับบทความ: 21 พฤษภาคม 2564; วันที่แก้ไขบทความ 26 พฤษภาคม 2564; วันที่ตอบรับบทความ: 27 พฤษภาคม 2564

Received: May 21, 2021; Revised: May 26, 2021; Accepted: May 27, 2021

บุคลากรได้เข้าร่วมการประชุมการอบรม การสัมมนา และเปิดโอกาสให้บุคลากรได้ศึกษาดูงานเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้อื่นๆ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ ได้เห็นความสำคัญและตระหนักถึงกิจกรรมการศึกษาในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่น

ความสำคัญ : บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา; การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่น; โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25

Abstracts

The aim of this research is to study 1) current condition, desirable condition and 2) role suggestion of school administrators in developing learning community school in Secondary Schools Under the Secondary Educational Service Area Office 25. This study collected data from 1148 school administrators and teachers. The sample of population used stratified random sampling by Krejcie & Morgan. The instrument was a questionnaire and the statistics used in the analyze such as frequency, percentage, mean and PNI modified index.

The findings were as follows: 1) The current situation in the role of the school administrators in the development of the local learning center overall was found to be at a high level ($\bar{x} = 4.19$). When considered individually, it was found that the aspect with the highest average ($\bar{x} = 4.22$) was the teaching and learning management in accordance with the learning resources. Next, the education of basic information about current conditions problems of learning resources. The aspects with the lowest average ($\bar{x} = 4.15$) were education about learning resources development, the desirable conditions it was found that the highest level ($\bar{x} = 4.55$). When considered individually, it was found that the aspect with the highest average (4.58 percent) was the evaluation of the use of learning resources. Next, the teaching and learning management in accordance with the learning resources. The aspect with the lowest average ($\bar{x} = 4.52$) was education about learning resources development. 2) The recommendations on the role of school administrators in the development of local learning centers in Secondary Schools Under the Secondary Educational Service Area Office 25. In order to the opinions of school administrators and teachers in all 5 aspects as follows: the school administrators should encourage the study of new local learning centers, personnel to attend meetings, training, seminars, and provide opportunities for personnel to study and visit other learning sources for knowledge, understanding, importance and awareness of educational activities in the development of local learning centers.

Keywords: Roles of Educational Institution Administrators; Developing Learning Community Resources; Secondary Schools Under the Secondary Educational Service Area Office 25

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 หมวดที่ 4 กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาได้เห็นความสำคัญต่อการปฏิรูปการเรียนรู้ ซึ่งถือได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญของการปฏิรูปการศึกษา ตามมาตรา 22 มาตรา 24 และมาตรา 25 กำหนดให้การจัดการศึกษาต้องยึดหลักผู้เรียน ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ รัฐต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถพัฒนาตนเองตามธรรมชาติเต็มศักยภาพ ต้องส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษา หน่วยงานราชการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ โดยการจัดสภาพบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนการสอน สิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์จริง ทดลองฝึกปฏิบัติแบบสมจริงให้กับผู้เรียน ซึ่งผู้เรียนจะได้คิดเป็นทำเป็น ทำได้ แก้ปัญหาเป็น ปลุกฝังนิสัยรักการอ่าน การใฝ่รู้ใฝ่เรียนอย่างต่อเนื่อง การจัดการเรียนการสอนนั้นสถานศึกษาต้องเน้นปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่มีความเหมาะสมกับผู้เรียน โดยสถานศึกษาต้องประสานงานร่วมกับชุมชนทุกฝ่าย ได้แก่ หอสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การศึกษาและนันทนาการ แหล่งข้อมูลและแหล่งการเรียนรู้ อื่นอย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ กระทรวงศึกษาธิการ (2551 : 25-27) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามเป้าหมายของหลักสูตรบทบาทของครูผู้สอนที่สำคัญ คือ ต้องจัดเตรียมเลือกใช้สื่อให้เหมาะสมกับกิจกรรม นำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อความตั้งคำถาม คิดหาคำตอบ แนวทางแก้ปัญหา ด้วยวิธีการต่างๆ ด้านสถานศึกษาควรดำเนินการจัดให้มีแหล่งการเรียนรู้ ศูนย์สื่อการเรียนรู้ ระบบสารสนเทศการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างสถานศึกษา ท้องถิ่น ชุมชนและสังคมโลก สถานศึกษาควรคำนึงถึงหลักความสำคัญของสื่อการเรียนรู้ว่า สอดคล้องกับหลักสูตร วัตถุประสงค์การเรียนรู้การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียน เนื้อหา มีความถูกต้อง ทันสมัย ไม่กระทบความมั่นคงของชาติ ไม่ขัดต่อศีลธรรม มีการใช้ภาษาถูกต้อง รูปแบบการนำเสนอที่เข้าใจง่ายและน่าสนใจ หลักการจัดแหล่งเรียนรู้ในชุมชนต้องมีวัตถุประสงค์เป้าหมายและขอบเขตที่ชัดเจน โดยโรงเรียนจะต้องมีการส่งเสริมสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาที่หลากหลายในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามสภาพจริง โดยเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ การส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ การศึกษาในระบบเพียงอย่างเดียวคงไม่เพียงพอและไม่สามารถทำให้ผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมายเข้าถึงการศึกษาได้ทั้งหมด การเรียนรู้จึงไม่จำกัดแต่เพียงห้องเรียนหรือในสถานศึกษาเท่านั้น บุคคลสามารถเข้าศึกษาค้นคว้าข้อมูลข่าวสาร ความรู้และศาสตร์แขนงต่างๆ ได้ตามความสนใจจากแหล่งเรียนรู้ เช่น หอสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การศึกษาและนันทนาการ แหล่งข้อมูล นักปราชญ์ ภูมิปัญญาชาวบ้าน ฯลฯ ซึ่งเป็นการเติมเต็มการศึกษาในระบบและนอกระบบโรงเรียนและเป็นการสร้างความเสมอภาคทางการศึกษาได้เป็นอย่างดี คุณค่าสำคัญ

อย่างหนึ่งของแหล่งเรียนรู้ การดำเนินงานของสถานศึกษาจะประสบความสำเร็จได้นั้น ผู้บริหารสถานศึกษานับว่ามีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการที่จะนำองค์กรไปสู่เป้าหมาย ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นหัวใจสำคัญในการบริหารจัดการองค์การ เมื่อเป็นเช่นนี้ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องวางแผนในการบริหารจัดการและสนับสนุนผู้เรียนในการแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น เพื่อนำข้อมูลเหล่านั้นไปใช้สร้างสรรค์ความรู้ของตนสำหรับการศึกษาอย่างต่อเนื่องและตลอดชีวิต บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นจึงมีความสำคัญ โดยเฉพาะสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพทางกายภาพที่หลากหลาย มีศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี การประกอบสัมมาอาชีพและความแตกต่างในการดำรงชีวิต สิ่งเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณค่าสมควรที่จะนำมาใช้ในการศึกษาเรียนรู้ของเยาวชน

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่น โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ซึ่งผลการศึกษาที่ได้จะเป็นข้อมูลสารสนเทศให้ทราบถึงบทบาทของผู้บริหารที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่น สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้เกี่ยวข้อง ในการวางแผน ปรับปรุง และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนตรงตามเป้าหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่น โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่น โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 194 คน และครู จำนวน 3,233 คน รวมทั้งสิ้น 3,427 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากประชากรโดยใช้ตารางของ Krejcie & Morgan (1970) โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดของโรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหารจำนวน 170 คน และครู จำนวน 978 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 1,148 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับรายละเอียดของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ สถานภาพ ตำแหน่ง และขนาดของสถานศึกษา ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็น ของบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 จำนวน 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ด้านการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันปัญหาของแหล่งเรียนรู้ ด้านการศึกษารูปแบบในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับแหล่งเรียนรู้ และด้านการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ ลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มีจำนวน 5 ช่องระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยกำหนดน้ำหนักหรือคะแนนออกเป็น 5 ระดับ ตามวิธีการของ ลิเคิร์ท (Likert Scale) ตั้งแต่ระดับปฏิบัติ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

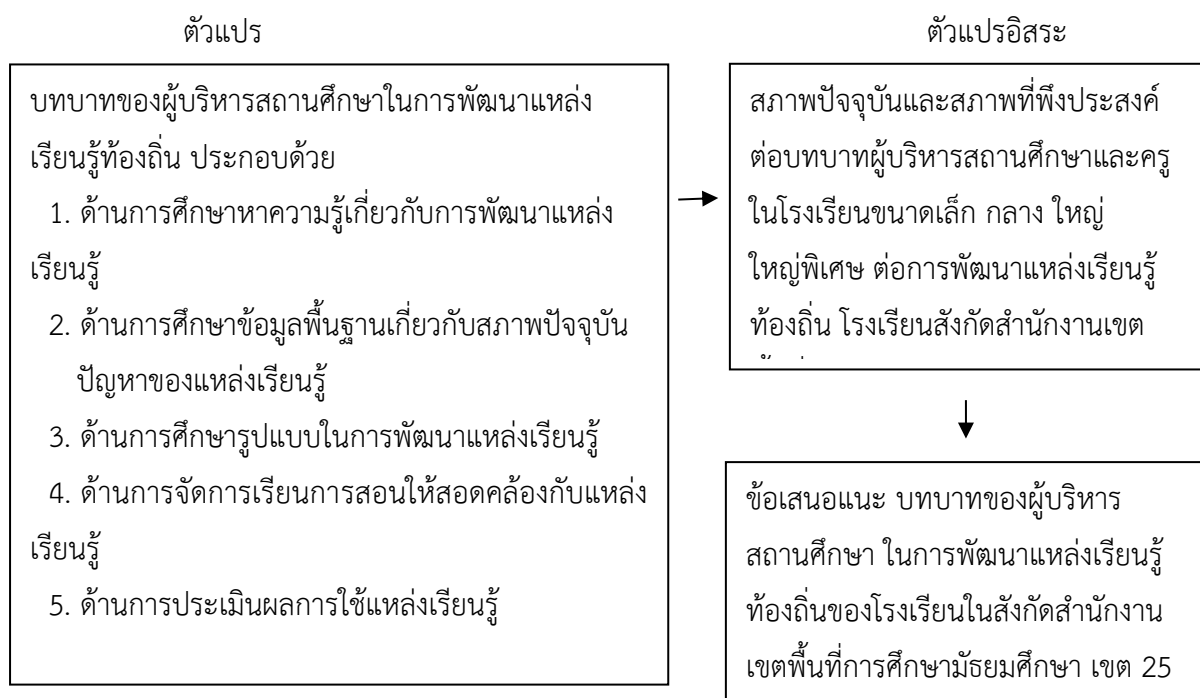
ตอนที่ 3 เป็นข้อเสนอแนะจากแบบสอบถามของผู้บริหารสถานศึกษา และครูในบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25

3. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ วิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวความคิดในวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่น จึงกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิจัยพบว่า การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นครู จำนวน 978 คน คิดเป็นร้อยละ 85.19 และผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 170 คน คิดเป็นร้อยละ 14.81

2. ข้อมูลสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็น (PNI Modified) ของบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็น (PNI Modified) ของบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่น โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.19$, S.D

สภาพปัจจุบันและสภาพที่ พึงประสงค์โดยภาพรวม	สภาพปัจจุบัน				สภาพที่พึงประสงค์				ความต้องการ จำเป็น		
	รายด้าน	X̄	SD	ระดับ	ลำดับ	X̄	SD	ระดับ	ลำดับ	PNI	ลำดับ
										Modified	
1. ด้านการศึกษาหาความรู้ เกี่ยวกับการพัฒนาแหล่ง เรียนรู้	4.15	0.35	มาก	5	4.52	0.46	มากที่สุด	5	0.09	1	
2. ด้านการศึกษาข้อมูล พื้นฐานเกี่ยวกับสภาพ ปัจจุบันปัญหาของแหล่ง เรียนรู้	4.22	0.41	มาก	2	4.53	0.46	มากที่สุด	3	0.07	5	
3. ด้านการศึกษารูปแบบใน การพัฒนาแหล่งเรียนรู้	4.16	0.36	มาก	4	4.53	0.46	มากที่สุด	4	0.08	2	
4. ด้านการจัดการเรียนการ สอนให้สอดคล้องกับแหล่ง เรียนรู้	4.23	0.42	มาก	1	4.57	0.51	มากที่สุด	2	0.08	3	
5. ด้านการประเมินผลการ ใช้แหล่งเรียนรู้	4.22	0.42	มาก	3	4.58	0.51	มากที่สุด	1	0.08	4	
รวม	4.19	0.39	มาก		4.55	0.48	มากที่สุด		0.08		

= 0.39) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับแหล่งเรียนรู้ ($\bar{x}=4.23$, S.D = 0.42) รองลงมาคือ ด้านการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันปัญหาของแหล่งเรียนรู้ ($\bar{x}=4.22$, S.D = 0.41) ด้านการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ ($\bar{x}=4.22$, S.D = 0.41) ด้านการศึกษารูปแบบในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ($\bar{x}=4.16$, S.D = 0.36) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ($\bar{x}=4.15$, S.D = 0.35)

สภาพที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่น โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.55$, S.D = 0.48) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ ($\bar{x}=4.58$, S.D = 0.51) รองลงมาคือ ด้านการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับแหล่งเรียนรู้ ($\bar{x}=4.57$, S.D = 0.51)

ด้านการศึกษาค้นคว้าพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันปัญหาของแหล่งเรียนรู้ ($\bar{x}=4.53$, S.D = 0.46) ด้านการศึกษารูปแบบในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ($\bar{x}=4.53$, S.D = 0.46) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ($\bar{x}=4.52$, S.D = 0.46) ตามลำดับ

และในส่วนของการพิจารณาจำเป็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 โดยภาพรวมพบว่า ค่าดัชนี เท่ากับ 0.08 โดยเรียงตามความสำคัญ ดังนี้

1. ด้านการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ (PNI Modified = 0.09)
 2. ด้านการศึกษารูปแบบในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ (PNI Modified = 0.08)
 3. ด้านการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับแหล่งเรียนรู้ (PNI Modified = 0.08)
 4. ด้านการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ (PNI Modified = 0.08)
 5. ด้านการศึกษาค้นคว้าพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันปัญหาของแหล่งเรียนรู้ (PNI Modified = 0.07)
3. ข้อเสนอแนะบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นโรงเรียนทั้ง 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ข้อที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ ควรสนับสนุนให้มีการรวบรวมข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน 2) ด้านการศึกษาค้นคว้าพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันปัญหาของแหล่งเรียนรู้ ข้อที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ ควรมีการกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ และเป้าหมายในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 3) ด้านการศึกษารูปแบบในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ข้อที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ ควรมีการประชุมครูเพื่อร่วมกันกำหนดแนวทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 4) ด้านการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับแหล่งเรียนรู้ ข้อที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ ควรมีการจัดการทรัพยากร กำหนดบทบาทหน้าที่ งบประมาณ อาคารสถานที่ และ 5) ด้านการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ ข้อที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ ควรนำผลที่ได้รับจากการประเมินมาวิเคราะห์และสรุปจัดทำรายงานเป็นหลักฐาน

อภิปรายผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอแนะประเด็นที่สำคัญในการอภิปราย ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่น โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 การศึกษาสภาพปัจจุบัน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ในส่วนของสภาพที่พึงประสงค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะด้านการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับแหล่งเรียนรู้เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นโดยตรง และเกี่ยวกับ การจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับแหล่งเรียนรู้ ให้บรรลุตามมาตรฐาน คุณภาพ และ

เป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีบทบาทหลักในการบริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่น เช่น การจัดให้มีการศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก สอดคล้องกับผลการศึกษาของ วนิดา นิยมวงษ์ (2559 : 34) ที่ได้ศึกษาเรื่องการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียนธัญรัตน์ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า การใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียนธัญรัตน์ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ทุกด้าน เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษา ครูทุกคนเล็งเห็นความสำคัญของการจัดแหล่งเรียนรู้ มีการพัฒนาตนเอง โดยศึกษาการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกสถานศึกษาโดยร่วมกันจัดแหล่งเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้รับ ประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม ตรงตามศักยภาพของผู้เรียนโดยผู้บริหารสถานศึกษามอบหมายให้ ครูผู้สอนทุกคนร่วมกันจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาโดยนำ แหล่งเรียนรู้มาร่วมบูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้และเปิดโอกาสให้ชุมชนรอบโรงเรียนและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมกันจัดการศึกษาให้มีความเหมาะสมตรงกับ หลักสูตรที่กำหนดและตรงตามศักยภาพ ความสามารถของผู้เรียนทำให้ผู้เรียนนำความรู้ความสามารถ ที่ได้รับมาพัฒนา ต่อยอดความรู้เพื่อปรับใช้ในชีวิตประจำวัน

2. ข้อเสนอแนะบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่น โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 มีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ควรสนับสนุนให้มีการศึกษาแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นใหม่ ๆ สนับสนุนให้ส่งบุคลากรได้เข้าร่วมการประชุม การอบรม การสัมมนา และศึกษาดูงานเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ เพื่อให้บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจ ได้ตระหนักและเห็นความสำคัญถึงกิจกรรมการศึกษาและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ พยุง ใบแย้ม (2558 : 56) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นที่เหมาะสม เพื่อการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา ผลการศึกษาพบว่า จากการนำรูปแบบการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นที่เหมาะสมเพื่อการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา จำนวน 5 แห่ง เป็นสถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ตั้งของสถานศึกษา มีความแตกต่างกันทางสภาพ ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ การประกอบอาชีพ ส่วนประเพณีและวัฒนธรรม ไม่ต่างกันมากนัก เพียงแต่ เรียกชื่อต่างกัน อันเนื่องมาจากการปฏิบัติที่สืบทอดกันมาตามความเชื่อของท้องถิ่นนั้น ๆ แต่จากการศึกษา พบว่า ทุกสถานศึกษาจัดการศึกษาตามแนวทางของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสร้างหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่น และสถานศึกษายังได้จัดการศึกษาตามรูปแบบการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นที่เหมาะสมเพื่อการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นไปตามสมมติฐานของผู้วิจัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยและข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไปรายละเอียดดังนี้

ผลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ทำให้ทราบถึงบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่น โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูทั้ง 5 ด้าน คือ

1) ด้านการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนให้ส่งบุคลากรได้เข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนา ศึกษาดูงานเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ เพื่อให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจ ได้ตระหนักถึงกิจกรรมการศึกษาและพัฒนาแหล่งเรียนรู้

2) ด้านการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันปัญหาของแหล่งเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนให้มีการจัดประชุมชี้แจงให้ครูผู้สอนเห็นความสำคัญและคุณค่าของการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างคุ้มค่า กำหนด วัตถุประสงค์ และเป้าหมายในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้ชัดเจน

3) ด้านการศึกษารูปแบบในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนให้มีการจัดประชุมชี้แจงให้ครูผู้สอนเห็นความสำคัญเกี่ยวกับการวางระบบ ในการใช้แหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน และเพื่อร่วมกันกำหนดแนวทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

4) ด้านการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับแหล่งเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนให้มีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้แหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นให้นักเรียนเข้าใจโดยประชาสัมพันธ์ จัดนิทรรศการ จัดสัปดาห์แห่งการเรียนรู้ และจัดให้มีการใช้สื่อเทคโนโลยี ในการจัดกิจกรรมที่หลากหลายรูปแบบ เพื่อให้มีการทดลองกิจกรรมจริงตามแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่น

5) ด้านการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้มีการรายงานผลการปฏิบัติงานตามแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นร่วมกันระหว่างคณะทำงานผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครองนักเรียน และนำผลการประเมินมาปรับปรุงเพื่อพัฒนางานการสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยพื้นฐานต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่น โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25

2. ควรศึกษาการพัฒนารูปแบบของการบริหารจัดการของการส่งเสริมสิ่งแวดล้อมของแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25

3. ควรพัฒนาการวิจัยเชิงปริมาณเกี่ยวกับการพัฒนาครูในการส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่น ของโรงเรียนต่างๆ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- พยุ่ง ใบแย้ม (2558). การพัฒนารูปแบบการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นที่เหมาะสมเพื่อการจัดการศึกษาในระดับ ประถมศึกษา. คุษณินิพนธ์การศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารเพื่อการพัฒนาการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- วนิดา นิมวงษ์ (2559). การใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียนอรัญรัตน์ สังกัด สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยปทุมธานี.